

فهرست مطالب

فهرست مطالب	۵
پیشگفتار	۱۳
فصل اول: مبانی، مفاهیم و جایگاه امور حسبی در نظام حقوقی ایران	۱۵
مبحث اول: کلیات و مفاهیم بنیادین امور حسبی	۱۵
گفتار اول: مفهوم و ماهیت امور حسبی	۱۵
بند اول: مفهوم امور حسبی	۱۵
بند دوم: مبانی فقهی و حقوقی امور حسبی	۱۷
بند سوم: ماهیت و جایگاه امور حسبی در نظام حقوقی	۱۸
گفتار دوم: اشخاص و نهادهای مؤثر در امور حسبی	۱۹
بند اول: دادگاه‌ها به عنوان مرجع اصلی امور حسبی	۲۰
بند دوم: دادستان و نقش نظارتی او در امور حسبی	۲۰
بند سوم: نهادهای حمایتی و اشخاص وابسته به امور حسبی	۲۱
گفتار سوم: حجر، محجوریت و اقسام محجوران	۲۲
بند اول: مفهوم حجر و مبانی حقوقی و فقهی آن	۲۲
بند دوم: اقسام محجوران در حقوق ایران	۲۳
بند سوم: آثار حجر و محجوریت در حقوق ایران	۲۵
گفتار چهارم: اشخاص دارای صلاحیت برای مراجعه به شعبه سرپرستی	۲۶
بند اول: نمونه دستور به پزشکی قانونی	۲۸
بند دوم: فرم نمونه تحقیق دادیار از اطرافیان فرد مورد ادعای حجر	۳۰
بند سوم: اوصاف و شرایط قیم	۳۲
بند چهارم: الزام اشخاص به اعلام وجود محجور به مراجع صالح قضایی	۳۳
بند پنجم: اشخاص ممنوع از قیمومت در نظام حقوقی ایران	۳۴
بند ششم: مبانی قانونی اشخاص ممنوع از قیمومت	۳۴
بند هفتم: موارد صدور حکم قیمومت	۳۷
بند هشتم: ولایت مادر	۴۲
مبحث دوم: ویژگی‌ها و اصول حاکم بر امور حسبی	۴۴
گفتار اول: عدم ترافع و عدم نیاز به وجود خوانده	۴۴
بند اول: تحلیل ماهیت عدم ترافع و آثار آن در ساختار دادرسی حسبی	۴۵

- بند دوم: نقش فعال دادگاه در کشف حقیقت در امور حسبی..... ۴۶
- بند سوم: صلاحیت دادگاه‌ها برای رسیدگی به امور حسبی..... ۴۷
- بند چهارم: جایگاه دادستان در امور حسبی..... ۴۸
- گفتار دوم: نقش فعال دادگاه در کشف حقیقت در امور حسبی..... ۴۹
- بند اول: مبانی و فلسفه نقش فعال دادگاه در امور حسبی..... ۴۹
- بند دوم: ابزارها و اختیارات دادگاه در کشف حقیقت..... ۵۰
- بند سوم: آثار نقش فعال دادگاه در نظام دادرسی حسبی..... ۵۱
- گفتار سوم: تشریفات رسیدگی در امور حسبی..... ۵۱
- بند اول: ماهیت و مبانی کاهش تشریفات در امور حسبی..... ۵۲
- بند دوم: آثار و کارکرد تشریفات ساده در فرآیند رسیدگی حسبی..... ۵۲
- مبحث سوم: جایگاه امور حسبی در نظام تقنینی ایران..... ۵۳
- گفتار اول: امور حسبی و قانون اساسی..... ۵۴
- بند اول: تحلیل ارتباط امور حسبی با اصول بنیادین قانون اساسی..... ۵۴
- بند دوم: جایگاه امور حسبی در قوانین عادی..... ۵۵
- بند سوم: مراجع قضایی و قوانین موضوعه در امور حسبی..... ۵۶
- گفتار دوم: جایگاه امور حسبی در قوانین عادی..... ۵۷
- بند اول: جایگاه قانون امور حسبی در نظام قوانین عادی..... ۵۸
- بند دوم: ارتباط قانون امور حسبی با قانون مدنی و آیین دادرسی مدنی..... ۵۹
- گفتار سوم: مراجع قضایی و قوانین موضوعه در امور حسبی..... ۶۰
- بند اول: نقش دادگاه‌ها در رسیدگی به امور حسبی و حدود صلاحیت آن‌ها..... ۶۰
- بند دوم: نقش دادستان در نظام امور حسبی..... ۶۱
- بند سوم: هماهنگی مراجع قضایی با قوانین موضوعه در امور حسبی..... ۶۲
- مبحث چهارم: مصادیق امور حسبی و صلاحیت مراجع قضایی..... ۶۲
- گفتار اول: امور مربوط به اشخاص و احوال شخصیه..... ۶۳
- بند اول: مفهوم و قلمرو امور مربوط به اشخاص در امور حسبی..... ۶۴
- بند دوم: جایگاه امور مربوط به اموال و ترکه در امور حسبی..... ۶۵
- بند سوم: حدود صلاحیت مراجع قضایی در امور حسبی..... ۶۶
- گفتار دوم: امور مربوط به اموال و ترکه..... ۶۶
- بند اول: مهر و موم ترکه و نقش آن در حفظ اموال متوفی..... ۶۷
- بند دوم: تحریر ترکه و شناسایی دقیق اموال و دیون..... ۶۸
- بند سوم: تصفیه و تقسیم ترکه و آثار حقوقی آن..... ۶۹
- گفتار سوم: حدود صلاحیت مراجع قضایی در امور حسبی..... ۷۰
- بند اول: صلاحیت دادگاه‌ها در امور حسبی و مبانی قانونی آن..... ۷۰

فهرست مطالب □ ۷

بند دوم: نقش دادستان در حدود صلاحیت مراجع قضایی	۷۱
بند سوم: قلمرو موضوعی صلاحیت مراجع قضایی در امور حسبی	۷۲
بند چهارم: محدودیت‌های صلاحیت مراجع قضایی در امور حسبی	۷۳
فصل دوم: آیین رسیدگی و تصمیم‌گیری در امور حسبی	۷۵
مبحث اول: اشخاص ذی‌نفع و مراجع صالح در امور حسبی	۷۵
گفتار اول: اشخاص ذی‌نفع در امور حسبی	۷۶
بند اول: مفهوم و قلمرو اشخاص ذی‌نفع در امور حسبی	۷۶
بند دوم: وراثت و ذی‌نفعان مالی در امور حسبی	۷۷
بند سوم: دادستان و نقش او به عنوان ذی‌نفع عمومی در امور حسبی	۷۸
بند چهارم: اشخاص ثالث و سایر ذی‌نفعان در امور حسبی	۷۹
گفتار دوم: صلاحیت دادگاه‌ها در امور حسبی	۷۹
بند اول: مبانی و قلمرو صلاحیت دادگاه‌ها در امور حسبی	۸۰
بند دوم: ویژگی‌ها و آثار صلاحیت دادگاه‌ها در امور حسبی	۸۱
گفتار سوم: جایگاه دادستان و دادیار سرپرستی در امور حسبی	۸۲
بند اول: نقش نظارتی دادستان در امور حسبی	۸۲
بند دوم: جایگاه و وظایف دادیار سرپرستی	۸۳
بند سوم: تعامل دادستان، دادگاه و دادیار در نظام حسبی	۸۳
مبحث دوم: فرآیند طرح درخواست حسبی	۸۴
گفتار اول: نحوه تنظیم و تقدیم درخواست حسبی	۸۵
بند اول: شکل و محتوای درخواست حسبی	۸۵
بند دوم: مدارک و مستندات لازم در درخواست حسبی	۸۶
بند سوم: مرجع تقدیم درخواست و آثار آن در آغاز رسیدگی	۸۷
گفتار دوم: مدارک و مستندات لازم در امور حسبی	۸۷
بند اول: انواع مدارک هویتی و شخصی در امور حسبی	۸۸
بند دوم: اسناد مالی و مالکیتی در امور حسبی	۸۸
بند سوم: گواهی‌ها و مستندات تخصصی (پزشکی و کارشناسی)	۸۹
گفتار سوم: ثبت و ارجاع درخواست حسبی	۸۹
بند اول: فرآیند ثبت اداری درخواست حسبی	۹۰
بند دوم: ارجاع پرونده به شعبه صالح	۹۱
بند سوم: آثار حقوقی ثبت و ارجاع درخواست حسبی	۹۱
مبحث سوم: شیوه رسیدگی و صدور تصمیم در امور حسبی	۹۲
گفتار اول: رسیدگی دادگاه به امور حسبی	۹۲

بند اول: ویژگی‌های رسیدگی دادگاه در امور حسبی.....	۹۳
بند دوم: ابزارهای دادگاه در کشف حقیقت در امور حسبی.....	۹۳
گفتار دوم: نقش کارشناسی و پزشکی قانونی در امور حسبی.....	۹۴
بند اول: مفهوم و جایگاه کارشناسی در امور حسبی.....	۹۴
بند دوم: نقش پزشکی قانونی در اثبات حجر و وضعیت اشخاص.....	۹۵
بند سوم: آثار نظریه کارشناسی و پزشکی قانونی در تصمیمات قضایی.....	۹۵
گفتار سوم: ابلاغ و اجرای تصمیمات حسبی.....	۹۶
بند اول: مفهوم و شیوه‌های ابلاغ در امور حسبی.....	۹۶
بند دوم: اجرای تصمیمات حسبی و نقش مراجع اجرایی.....	۹۷
بند سوم: آثار عدم اجرای صحیح تصمیمات حسبی.....	۹۷
مبحث چهارم: اعتراض و نظارت بر تصمیمات حسبی.....	۹۸
گفتار اول: قابلیت تجدیدنظر در امور حسبی.....	۹۸
بند اول: شرایط و حدود تجدیدنظر در تصمیمات حسبی.....	۹۹
بند دوم: مرجع رسیدگی به تجدیدنظر در امور حسبی و حدود صلاحیت آن.....	۹۹
بند سوم: آثار و پیامدهای تجدیدنظر در تصمیمات حسبی.....	۱۰۰
گفتار دوم: اصلاح و عدول از تصمیمات حسبی.....	۱۰۰
بند اول: مفهوم و مبانی اصلاح و عدول از تصمیمات حسبی.....	۱۰۱
بند دوم: شرایط و ضوابط اصلاح تصمیمات حسبی.....	۱۰۲
بند سوم: آثار اصلاح و عدول از تصمیمات حسبی.....	۱۰۲
گفتار سوم: نظارت دیوان عالی کشور و دیوان عدالت اداری بر تصمیمات حسبی.....	۱۰۳
بند اول: نظارت دیوان عالی کشور بر تصمیمات حسبی.....	۱۰۳
بند دوم: نظارت دیوان عدالت اداری بر تصمیمات و اقدامات حسبی.....	۱۰۴
بند سوم: آثار نظارت مراجع عالی بر تصمیمات حسبی.....	۱۰۴
فصل سوم: رسیدگی به امور مالی و ترکه در قانون امور حسبی.....	۱۰۵
مبحث اول: اصول و تشریفات رسیدگی به ترکه.....	۱۰۵
گفتار اول: آیین کلی رسیدگی به ترکه.....	۱۰۵
بند اول: آغاز رسیدگی به ترکه و اعلام فوت.....	۱۰۶
بند دوم: مهر و موم ترکه و آثار حقوقی آن.....	۱۰۶
بند سوم: تحریر ترکه و نقش آن در شفاف‌سازی وضعیت مالی متوفی.....	۱۰۷
گفتار دوم: نحوه آغاز رسیدگی به امور ترکه.....	۱۰۸
بند اول: جهات قانونی آغاز رسیدگی به ترکه.....	۱۰۸
بند دوم: نقش درخواست اشخاص ذی‌نفع در شروع رسیدگی.....	۱۰۹

بند سوم: نقش دادگاه در آغاز رسیدگی و اقدامات اولیه	۱۰۹
گفتار سوم: صلاحیت دادگاه‌ها در امور ترکه	۱۱۰
بند اول: صلاحیت ذاتی دادگاه‌ها در امور ترکه	۱۱۰
بند دوم: صلاحیت محلی و آثار آن در رسیدگی به ترکه	۱۱۱
بند سوم: تعارض صلاحیت‌ها و راهکارهای حل آن در امور ترکه	۱۱۱
مبحث دوم: اقدامات تأمینی و اداری نسبت به ترکه	۱۱۳
گفتار اول: مهر و موم ترکه	۱۱۳
بند اول: مفهوم، ماهیت و مبانی حقوقی مهر و موم ترکه	۱۱۴
بند دوم: شرایط، جهات و موارد صدور دستور مهر و موم ترکه	۱۱۵
بند سوم: آثار حقوقی و عملی مهر و موم ترکه	۱۱۵
گفتار دوم: تحریر ترکه	۱۱۶
بند اول: مفهوم، ماهیت و مبانی تحریر ترکه	۱۱۶
بند دوم: تشریفات، نحوه انجام و آثار حقوقی تحریر ترکه	۱۱۷
گفتار سوم: اداره و حفظ ترکه	۱۱۸
بند اول: مفهوم، ماهیت و مبانی اداره ترکه	۱۱۸
بند دوم: آثار، حدود و چالش‌های اداره ترکه	۱۱۹
مبحث سوم: تصفیه و تقسیم ترکه	۱۲۰
گفتار اول: آیین تصفیه ترکه	۱۲۰
بند اول: مفهوم، ماهیت و مبانی تصفیه ترکه	۱۲۱
بند دوم: تشریفات، آثار و چالش‌های تصفیه ترکه	۱۲۱
گفتار دوم: تقسیم ترکه	۱۲۲
بند اول: مفهوم، ماهیت و مبانی تقسیم ترکه	۱۲۳
بند دوم: تشریفات، آثار و چالش‌های تقسیم ترکه	۱۲۳
گفتار سوم: ترکه بلاوارث و ترکه اتباع خارجی	۱۲۴
بند اول: ترکه بلاوارث (مفهوم، ماهیت و آثار حقوقی)	۱۲۴
بند دوم: ترکه اتباع خارجی (ماهیت، صلاحیت و تعارض قوانین)	۱۲۵
مبحث چهارم: غیبت مفقودالاثر و آثار مالی آن	۱۲۶
گفتار اول: صدور حکم موت فرضی	۱۲۶
بند اول: مفهوم، ماهیت و مبانی صدور حکم موت فرضی	۱۲۷
بند دوم: شرایط، تشریفات و آثار حقوقی صدور حکم موت فرضی	۱۲۷
گفتار دوم: رسیدگی به امور غایب مفقودالاثر	۱۲۸
بند اول: مفهوم، ماهیت و مبانی رسیدگی به امور غایب مفقودالاثر	۱۲۹
بند دوم: تشریفات، آثار و حدود اختیارات در رسیدگی به امور غایب مفقودالاثر	۱۲۹

- گفتار سوم: حقوق مالی غایب مفقودالاثر ۱۳۰
- بند اول: وضعیت مالکیت و اصل بقای حقوق مالی غایب ۱۳۱
- بند دوم: اداره اموال غایب و نقش امین در حفظ حقوق مالی ۱۳۱
- بند سوم: حقوق طلبکاران و وضعیت دیون غایب مفقودالاثر ۱۳۲
- بند چهارم: آثار مالی ناشی از غیبت و تغییر وضعیت حقوقی در طول زمان ۱۳۳
- فصل چهارم: حمایت از اشخاص محجور و نهادهای سرپرستی ۱۳۵**
- مبحث اول: سرپرستی و فرزندخواندگی ۱۳۵
- گفتار اول: موارد سرپرستی در قانون امور حسبی ۱۳۵
- بند اول: مفهوم محجور، انواع آن و ضرورت حمایت قانونی (متن تفصیلی) ۱۳۶
- بند دوم: قلمرو سرپرستی در حقوق ایران و آثار آن ۱۳۷
- بند سوم: انواع سرپرستی و مبانی قانونی آن در حقوق ایران ۱۳۸
- بند چهارم: اقامتگاه محجور در نظام حقوقی ایران ۱۳۹
- گفتار دوم: شرایط و صلاحیت سرپرست ۱۴۰
- بند اول: شرایط عمومی سرپرست ۱۴۱
- بند دوم: شرایط اختصاصی و صلاحیت‌های حرفه‌ای سرپرست ۱۴۲
- گفتار سوم: واگذاری کودک به فرزندخواندگی و نظارت قضایی ۱۴۳
- بند اول: شرایط واگذاری کودک به فرزندخواندگی ۱۴۴
- بند دوم: نظارت قضایی بر فرزندخواندگی و آثار آن ۱۴۵
- مبحث دوم: رسیدگی قضایی به امور سرپرستی ۱۴۶
- گفتار اول: صلاحیت دادگاه‌ها در امور سرپرستی ۱۴۶
- بند اول: صلاحیت ذاتی دادگاه‌ها در امور سرپرستی ۱۴۷
- بند دوم: صلاحیت محلی دادگاه‌ها در امور سرپرستی ۱۴۸
- بند سوم: صلاحیت نظارتی و اجرایی دادگاه‌ها در امور سرپرستی ۱۴۹
- گفتار دوم: نحوه رسیدگی به درخواست سرپرستی ۱۵۰
- بند اول: مراحل تقدیم درخواست و بررسی اولیه صلاحیت متقاضی ۱۵۱
- بند دوم: رسیدگی ماهوی، صدور حکم و نظارت پس از تصمیم ۱۵۱
- مبحث سوم: ولایت قهری و حدود اختیارات ولی ۱۵۲
- گفتار اول: مبانی و قلمرو ولایت قهری ۱۵۳
- بند اول: ماهیت حقوقی ولایت قهری و ویژگی‌های آن ۱۵۳
- بند دوم: قلمرو اختیارات ولی قهری و محدودیت‌های آن ۱۵۴
- گفتار دوم: وظایف و اختیارات ولی قهری ۱۵۵
- بند اول: وظایف ولی قهری در قبال مولی علیه ۱۵۶

فهرست مطالب □ ۱۱

بند دوم: اختیارات ولی قهری و حدود اعمال آن	۱۵۷
گفتار سوم: اجرت و محدودیت‌های ولی قهری	۱۵۸
بند اول: ماهیت اجرت ولی قهری و شرایط استحقاق آن	۱۵۸
بند دوم: محدودیت‌های قانونی و قضایی ولی قهری	۱۵۹
بند سوم: سلب یا عزل ولایت قهری و آثار آن	۱۶۰
مبحث چهارم: زوال، تحدید و سقوط ولایت	۱۶۱
گفتار اول: موارد ضم امین و عزل ولی قهری	۱۶۱
بند اول: ضم امین در حقوق ایران و آثار آن	۱۶۲
بند دوم: عزل ولی قهری و آثار حقوقی آن	۱۶۳
گفتار دوم: سقوط قهری و قضایی ولایت	۱۶۳
بند اول: سقوط قهری و ولایت قهری	۱۶۴
بند دوم: سقوط قضایی ولایت قهری و آثار آن	۱۶۵
گفتار سوم: تشریفات و آثار سقوط ولایت	۱۶۵
بند اول: تشریفات سقوط قضایی ولایت قهری	۱۶۶
بند دوم: آثار حقوقی سقوط ولایت قهری	۱۶۷

فصل پنجم: رویه قضایی، نمونه‌های کاربردی و اسناد عملی در امور حسبی ۱۶۹

مبحث اول: رویه قضایی در امور حسبی	۱۶۹
گفتار اول: جایگاه رویه قضایی در تفسیر مقررات امور حسبی	۱۶۹
بند اول: نقش رویه قضایی در تکمیل قوانین مبهم امور حسبی	۱۷۰
بند دوم: وحدت رویه قضایی و نقش دیوان عالی کشور	۱۷۱
بند سوم: تعامل رویه قضایی با فقه و دکترین حقوقی	۱۷۱
گفتار دوم: آرای وحدت رویه و نظریات مشورتی مرتبط	۱۷۲
بند اول: جایگاه و ماهیت حقوقی آرای وحدت رویه در امور حسبی	۱۷۳
بند دوم: نقش و کارکرد نظریات مشورتی اداره حقوقی قوه قضائیه	۱۷۴
بند سوم: تعامل آرای وحدت رویه و نظریات مشورتی در نظام امور حسبی	۱۷۴
گفتار سوم: تحلیل آرای منتخب محاکم در امور حسبی	۱۷۵
بند اول: تحلیل آرای مرتبط با ولایت قهری و حدود اختیارات ولی	۱۷۶
بند دوم: تحلیل آرای مرتبط با قیمومت، سرپرستی و امور حسبی محجورین	۱۷۷
بند سوم: تحلیل آرای مرتبط با نظارت قضایی و تضمین حقوق محجورین	۱۷۷
مبحث دوم: تنظیم و نگارش درخواست‌های حسبی	۱۷۸
گفتار اول: اصول نگارش درخواست‌های حسبی	۱۷۹
بند اول: اصل صراحت و وضوح در نگارش درخواست‌های حسبی	۱۷۹

- بند دوم: اصل استناد به دلایل و مستندات قانونی..... ۱۸۰
- بند سوم: اصل رعایت تشریفات شکلی و صلاحیت مرجع رسیدگی..... ۱۸۰
- گفتار دوم: نمونه درخواست‌های حجر، رفع حجر و سرپرستی..... ۱۸۱
- گفتار سوم: نمونه درخواست‌های ترکه، انحصار وراثت و موت فرضی..... ۱۸۳
- بند اول: نمونه درخواست‌های انحصار وراثت و ترکه..... ۱۸۴
- بند دوم: نمونه درخواست‌های موت فرضی و آثار آن..... ۱۸۴
- مبحث سوم: اسناد و فرم‌های کاربردی در امور حسبی..... ۱۸۵
- گفتار اول: فرم‌های مورد استفاده در شعب سرپرستی..... ۱۸۶
- بند اول: فرم‌های مربوط به پذیرش و ثبت درخواست سرپرستی..... ۱۸۶
- بند دوم: فرم‌های گزارش مددکاری و ارزیابی وضعیت طفل..... ۱۸۷
- بند سوم: فرم‌های تصمیم قضایی و ثبت احکام سرپرستی و قیمومت..... ۱۸۷
- گفتار دوم: اصول اداری و الزامات اجرایی مدیریت پرونده‌های سرپرستی..... ۱۹۰
- گفتار سوم: مدارک و مستندات لازم در امور حسبی..... ۱۹۲
- بند اول: مدارک هویتی و اسناد اثبات وضعیت اشخاص..... ۱۹۲
- بند دوم: گزارش‌های کارشناسی، پزشکی قانونی و استعلام‌های رسمی..... ۱۹۳
- بند سوم: اسناد مالی، ملکی و مدارک مربوط به ترکه و دارایی‌ها..... ۱۹۴
- مبحث چهارم: چالش‌های عملی و راهکارهای کاربردی..... ۱۹۵
- گفتار اول: مهم‌ترین اختلافات و ابهامات در امور حسبی..... ۱۹۵
- بند اول: ابهامات مربوط به تشخیص مصلحت در امور سرپرستی و ولایت..... ۱۹۵
- بند دوم: اختلافات در صلاحیت مراجع و حدود اختیارات قضایی..... ۱۹۶
- گفتار دوم: مشکلات اجرایی در رسیدگی به امور حسبی..... ۱۹۷
- بند اول: اطلاع دادرسی و ضعف هماهنگی میان مراجع اجرایی..... ۱۹۷
- بند دوم: کمبود تخصص، ضعف آموزش و مشکلات منابع انسانی..... ۱۹۸
- گفتار سوم: راهکارهای تقنینی و قضایی..... ۱۹۹
- بند اول: راهکارهای تقنینی در اصلاح قوانین امور حسبی..... ۱۹۹
- بند دوم: راهکارهای قضایی در بهبود رویه رسیدگی امور حسبی..... ۲۰۰
- منابع و مأخذ..... ۲۰۳